

Kā ES veicina atjaunīgo energoresursu izmantošanu

Enerģētika ir lielākais siltumnīcefekta gāzu emisiju avots Eiropas Savienībā. Uzzini, kā ES vēlas nozari dekarbonizēt un veicināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu.

Enerģētikas nozare rada vairāk nekā **trīs ceturdaļas Eiropas Savienības siltumnīcefekta gāzu emisiju**. Tā nodrošina ikdienas dzīvē būtiskas lietas - elektroenerģiju, apkuri un transportu. Lai krasi samazinātu enerģētikas nozares emisijas un līdz 2050. gadam sasniegtu ES vērienīgo klimata neitralitātes mērķi, nepieciešams veicināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu.

Atjaunīgo enerģijas avotu attīstība ir veids, kā sasniegt Eiropas Savienības dalībvalstu neatkarību no enerģijas importa un aizsargāt tās pret cenas ietekmējošiem traucējumiem.

Vienlaikus ES izstrādā noteikumus, lai samazinātu enerģijas patēriņu.

Uzzini vairāk par ES veiktajiem pasākumiem emisiju samazināšanai.

Paaugstināt ES atjaunīgās enerģijas izmantošanas mērķrādītājus

Vairāk nekā 20 % no Eiropas Savienībā patērētās enerģijas nāk no atjaunīgajiem energoresursiem. Kopš 2004. gada šis rādītājs ir vairāk nekā dubultojies, tādēļ tiek pārskatīts Eiropas Savienības pašreizējais mērķis līdz 2030. gadam atjaunīgo energoresursu īpatsvaru ES energoresursu struktūrā palielināt līdz 32 %. Tiek atjaunināti arī mērķrādītāji ēkām, apkurei, dzesēšanai un rūpniecībai. 2023. gada septembrī Parlaments nobalsoja par vienošanos, kas panākta ar Padomi. Tajā noteikts jauns mērķis - līdz 2030. gadam atjaunojamo energoresursu īpatsvaru palielināt līdz 42,5 %. ES dalībvalstis tiek mudinātas censties savu īpatsvaru palielināt līdz 45 %.

Uzzini vairāk par ES mērķiem atjaunīgās enerģijas jomā.

Paātrināt atļauju piešķiršanu atjaunīgās enerģijas ražotnēm

Saistībā ar Krievijas agresiju Ukrainā un lai novērstu ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, Parlaments 2022. gada decembrī pieņēma papildu pasākumus, lai krietni pirms 2030. gada palielinātu atjaunojamo energoresursu īpatsvaru Eiropas Savienībā.

EP deputāti [atbalstījuši plānus paātrināt atļauju piešķiršanu](#) atjaunīgās enerģijas ražotņu, piemēram, saules paneļu un vēja ģeneratoru, uzstādīšanai un pārbūvei.

Jaunas iekārtas "atjaunīgās enerģijas tūlītējas ražošanas teritorijās" jāapstiprina deviņu mēnešu laikā. Šīs teritorijas katra dalībvalsts noteiks pati, izvērtējot, kur ir iespējams ātri uzstādīt atjaunīgās enerģijas avotus. Ja kompetentā iestāde līdz noteiktajam termiņam nebūs sniegusi atbildi, atļauja tiks uzskatīta par apstiprinātu.

Ārpus minētajām īpašajām teritorijām atļaujas izskatīšanas process nedrīkstētu pārsniegt 18 mēnešus. Jau izvietoto atjaunīgās enerģijas avotu pārbūves atļauju piešķiršanas process nepārsniegtu sešus mēnešus.

Nosakot atjaunīgās enerģijas tūlītējās ražošanas teritorijas, ES dalībvalstīm būs jāizvairās no

negatīvas ietekmes uz vidi vai arī šāda ietekme ievērojami jāsamazina. Jāizslēdz [Natura 2000 teritorijas](#), dabas parki un rezervāti, kā arī putnu un jūras zīdītāju migrācijas ceļi. EP deputāti arī pieprasa nodrošināt sabiedrības iesaisti vēl pirms tiek izvēlēta teritorija, kurā uzstādīt iekārtu, un pirms dalībvalsts nosaka tūlītējās ražošanas teritorijas.

Priekšlikumā ir iekļauts pienākums ES dalībvalstīm nodrošināt atļaujas saules enerģijas iekārtu uzstādīšanai uz ēkām viena mēneša laikā. Mazākām iekārtām, kuru jauda nepārsniedz 50 kW, pietiktu ar vienkāršu paziņošanas procedūru. EP deputāti arī nolēma, ka uz saules enerģijas iekārtu uzstādīšanu nevajadzētu attiecināt prasību veikt ietekmes uz vidi novērtējumu. Savukārt siltumsūkņu uzstādīšanas atļaujas izsniegšanas process nedrīkstētu pārsniegt vienu mēnesi.

Balstīt plānus uz atjaunīgo ūdeņradi

Ja ūdeņradi izmanto kā enerģijas avotu, tas neizdala siltumnīcefekta gāzes, kas nozīmē, ka tas varētu palīdzēt dekarbonizēt nozares, kurās ir grūti samazināt CO2 emisijas. Tiek lēsts, ka līdz 2050. gadam [ūdeņradis varētu veidot 20–50 % no enerģijas pieprasījuma](#) transporta nozarē un 5–20 % rūpniecībā.

Lai nodrošinātu ilgtspējību, ūdeņradis ir jāražo izmantojot atjaunīgo elektroenerģiju. EP deputāti ir uzstājuši uz to, cik svarīgi ir skaidri [nošķirt atjaunīgus un zema oglekļa satura ūdeņraža ražošanas veidus](#), kā arī pakāpeniski atteikties no ūdeņraža ražošanas veidiem, kas balstīti uz fosilo kurināmo.

EP deputāti savos ES atjaunīgo energoresursu noteikumu pārskatīšanas plānos atbalsta ūdeņraža izmantošanas palielināšanu un vienkāršākas tā izcelsmes garantēšanas sistēmas izveidi.

Veicināt atkrastes atjaunīgos energoresursus

Patlaban vējš ir vienīgais komerciālā mērogā izmantotais atkrastes atjaunojamās enerģijas avots, taču [ES meklē citus avotus](#), piemēram, plūdmaiņu un viļņu enerģiju, peldošo saules enerģiju un no aļģēm iegūtu biodegvielu.

Eiropas Komisija ir ierosinājusi Eiropas Savienības stratēģiju, lai [atraisītu atkrastes atjaunīgās enerģijas potenciālu](#). Piemēram, līdz 2050. gadam atkrastes vēja enerģijas jauda pieaugtu no 12 GW līdz 300 GW. Parlaments savu nostāju par stratēģiju pieņems vēlāk.

Izvēlēties alternatīvus degvielas veidus

Tā kā autotransports rada aptuveni piekto daļu no ES oglekļa emisijām, ES vēlas fosilo kurināmo aizstāt ar atjaunīgu un zemu oglekļa emisiju līmeni radošu degvielu. Piemēram, atjaunīgās degvielas ir biomasas degviela un biodegviela, kā arī sintētiskās un parafīna degvielas, tostarp amonjaks, kas ražots no atjaunojamās enerģijas.

Līdztekus, pārejai uz bezizmešu transportlīdzekļiem ir jāiet roku rokā ar visaptverošu uzlādes un degvielas uzpildes staciju infrastruktūru.

2023. gada jūlijā Parlaments [pieņēma jaunus noteikumus attiecībā uz infrastruktūru](#), kas nepieciešama, lai uzlādes un biodegvielas uzpildes stacijas būtu pieejamākas visā Eiropā. Gar galvenajiem ES ceļiem līdz 2026. gadam vismaz ik pa 60 kilometriem jātiek izveidotām vieglo automašīnu elektriskās uzlādes zonām, un līdz 2028. gadam ik pa 120 kilometriem jātiek izveidotām kravu automašīnu un autobusu uzlādes zonām.

Lasi vairāk par to, kā veicināt alternatīvās degvielas lietošanu.

Finansēt "zaļās enerģijas" infrastruktūras

Lai sasniegtu klimata mērķus, ES ir pārskatījusi noteikumus par pārrobežu enerģētikas infrastruktūras projektu finansēšanu. Jauno noteikumu mērķis ir pakāpeniski atcelt ES finansējumu dabasgāzes projektiem un novirzīt naudu udeņraža infrastruktūrai un oglekļa uztveršanai un uzglabāšanai.

Noteikumi stājās spēkā 2022. gada jūnijā. EP deputāti sekmīgi uzstāja uz vairāk atkrasta atjaunojamās enerģijas projektu izveidi un to integrāciju ES tīklos. Visiem jaunajiem infrastruktūras projektiem ir jāveicina 2030. un 2050. gada ES klimata mērķu sasniegšana, faktiski izbeidzot ES atbalstu fosilā kurināmā balstītai infrastruktūrai.

Lasi vairāk par pārrobežu enerģētikas infrastruktūras finansēšanu.

Nodrošināt godīgu enerģijas pāreju ikvienam

Lai atbalstītu neaizsargātās māsājniecības un mazos uzņēmumus enerģētikas pārejas laikā,

ES 2026. gadā izveidos Sociālo klimata fondu. Fonda kopējais budžets tiek lēsts 86.7 miljardu eiro apjomā.

Fonds veicinās pāreju uz atjaunīgajiem energoresursiem un iekļaus pasākumus enerģijas nodokļu un nodevu samazināšanai, stimulus ēku renovācijai un automašīnu koplietošanai, kā arī stimulus lietoto elektrisko transportlīdzekļu tirgus attīstībai.

2023. gada aprīlī Parlaments [pieņēma](#) 2022. gada decembra vienošanos ar ES valstīm. Lai tā stātos spēkā, teksts vēl oficiāli jāapstiprina Padomei.

Uzzini vairāk par [ES Sociālo klimata fondu](#).

Atjaunīga enerģija Eiropas Savienībā

ES enerģija skaitļos: [kabatas grāmata par 2021. gada statistiku](#)

[Atjaunīgās enerģijas statistika](#)

[Pētījums: saules enerģija Eiropas Savienībā \(2022. gada augusts\)](#)

[Īsumā: atjaunīgās enerģijas ieviešanas paātrināšana krīzes laikā \(2022. gada novembris\)](#)